

**ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ
ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
Кафедра публічного управління та адміністрування**

МАРТЮК ОЛЕГ СЕРГІЙОВИЧ

**ЕТИЧНИЙ КОДЕКС В ДЕРЖАВНОМУ УПРАВЛІННІ: ЗМІСТ,
ЗНАЧЕННЯ, ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ**

Спеціальність: 074 Публічне управління та адміністрування

АВТОРЕФЕРАТ

магістерської роботи на здобуття наукового ступеня
магістра публічного управління

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми обумовлюється тим, що на сучасному етапі розвитку країни реформування державної служби нерозривно пов'язано з етичною складовою державної служби, адже неможливо досягти високих результатів реформи без приділення належної уваги до питання усвідомлення державними службовцями чіткої бази норм, моральних цінностей, правил поведінки, реагування на типові ситуації при виконанні ними посадових обов'язків.

Події Революції Гідності в Україні 2013-2014 рр. беззаперечно підтвердили той факт, що громадянське суспільство в нашій країні сформувалося та має на меті досягнення рівня європейських норм та цінностей та їх захист всіма дозволеними способами. Зазначені факти не залишились непоміченими громадянським суспільством та керівництвом високорозвинених країн світу, у тому числі країн Європейського Союзу та призвели до отримання Україною чергового кредиту довіри та фінансової підтримки в реформуванні всіх галузей управління у країні на основі принципів прозорого, добросовісного, демократичного врядування.

Доречно зауважити, що допомогу в процесі здійснення модернізації етичного блоку реформи державної служби можуть надати висновки досліджень іноземних та вітчизняних науковців. Питання дієвості професійних етичних кодексів публічних службовців досить детально розроблялися іноземними науковцями (У. Брюс, П. Доубель, К. Льюїс, Д. Плант, Р. Чандлер).

Обов'язковість створення умов для забезпечення належного добросовісності на публічній службі під час проведення реформування державної служби відображено в багатьох роботах вітчизняних науковців. Для вирішення зазначеної проблеми О. Томкіною досліджено проблему принципу добросовісності державної влади, О. Токар-Остапенко – застосування в Україні європейського досвіду регулювання конфлікту інтересів на державній службі, О. Сердюком – місця добросовісності в моделі компетенцій державних службовців та системі цінностей, Н. Сорокіною – питання етизації професійної поведінки публічного службовця в сучасних умовах державотворення, В. Васильєвою – формування моральних якостей державного службовця через призму міжнародного досвіду функціонування етичних кодексів, М. Новіковою – здійснено аналіз нормативно-правового забезпечення професійної етики державних службовців в Україні, В. Малімоном – наголошено на питанні актуалізації етичних кодексів в органах державного управління, Т. Василевською – етичні компетентності публічних службовців у контексті реформування публічного управління тощо.

Питання закріплення в нормативно-правовій базі етичних засад публічної служби було предметом дисертаційних досліджень вітчизняних науковців. В роботі М. Рудакевича відображено питання формування етики на державній службі, Т. Василевської – особистісні виміри професійної етики державних службовців, Е. Молдована – морально-ідеологічні засоби запобігання корупції, Л. Прудіус – дотримання європейських стандартів добросовісної державної служби.

Нормативно-правову базу дослідження становили нормативно-правові акти, що регулюють питання етичності поведінки державних службовців, а саме законодавчі акти (Закон України «Про державну службу» від 10.12.2015 р. № 889-VIII, Закон України «Про запобігання корупції» від 14.10.2014 р. № 1700-VII), підзаконні нормативно-правові акти (Загальні правила етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування, затверджені Наказом Національного агентства України з питань державної служби від 05.08.2016 за № 158) та інші.

Мета і завдання дослідження. Метою даної роботи є розгляд та вивчення процесу укладання етичного кодексу як окремого нормативно-правового акту, що регулює поведінку осіб, уповноважених на здійснення функцій держави, наукове обґрунтування вирішення актуальних проблем та умов впровадження етичного кодексу в державному

управлінні в Україні на основі досвіду США та країн ЄС.

Для реалізації даної мети поставлені такі завдання:

- вивчити питання поняття, змісту та особливостей етики в державному управлінні;
- здійснити розгляд основних етичних принципів державного управління та розкрити поняття доброчесності в якості основи етичної поведінки державних службовців;
- висвітлити основні моменти систематизації правил професійної етики державних службовців в Україні
- визначити міжнародні стандарти доброчесного державного управління
- виявити актуальні проблеми впровадження правил етики в організацію публічної служби в Україні;
- визначити умови практичної реалізації етичного кодексу в державному управлінні на основі досвіду США та країн ЄС.

Об'єктом дослідження виступає етичний кодекс в державному управлінні.

Предметом дослідження є визначення змісту, значення, досвіду впровадження етичного кодексу в державному управлінні в Україні.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети в магістерській роботі було застосовано комплекс методів наукового дослідження. Методи дедукції, аналізу та узагальнення дали змогу розширити понятійно-категорійний апарат і уточнити зміст поняття «етика» та «мораль». За допомогою проблемно-пошукового методу визначено проблему, підібрано й узагальнено джерела з теми дослідження та запропоновано шляхи її розв'язання; абстрактно-логічний метод використано для аналізу існуючих джерел, теоретичного узагальнення й формування висновків.

Порівняльно-правовий і порівняльно-функціональний методи дали можливість систематизувати правила професійної етики державних службовців в Україні та міжнародні стандарти у цій сфері. Теоретико-методологічною основою магістерської роботи стали фундаментальні положення, дослідження українських та зарубіжних науковців і фахівців у сфері етики в діяльність публічних службовців.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що автор здійснив спробу комплексно та всебічно здійснити дослідження питання етичного кодексу в державному управлінні.

Практичне значення. Розроблені в дослідженні теоретичні положення доведені до рівня конкретних пропозицій можуть бути реалізовані у вітчизняній практиці етичного кодексу в державному управлінні.

Структура та обсяг роботи. Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, які містять дев'ять підрозділів, висновків та списку використаної літератури, який налічує 120 найменувань. Загальний обсяг роботи складає 118 сторінок, із них 101 сторінка основного тексту.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми, сформульовано мету та основні завдання, об'єкт і предмет, методи дослідження, висвітлено наукову новизну і практичне значення виконаної роботи. Наведено результати апробації основних положень та особистий внесок автора дослідження.

У **першому розділі «Концептуальні засади етики державного управління»** надано визначення поняття «етика державного управління», розкрито його зміст та особливості, здійснено розгляд основних етичних принципів державного управління та висвітлено сутність доброчесності в якості основи етичної поведінки державних службовців.

Підрозділ 1.1 «Етика державного управління: поняття, зміст, особливості» присвячений аналізу стану наукової розробки проблеми у вітчизняній та зарубіжній науці. Крім того на основі аналізу існуючих у науковій літературі визначень поняття професійної

етики та етики державного управління, запропоновано власне трактування професійної етики державного управління.

Зроблено висновок, що особливістю етики державного управління, як різновиду професійної етики, є регулювання нею найважливішої сфери суспільного життя – відносин між державою і громадянином із наданням суспільному інтересу найголовнішого значення у здійсненні державного управління. Тобто, етика державного управління в силу особливостей регулювання відносин за допомогою моральних принципів, норм, правил, принципів та ідеалів має найбільш конкретно, чітко, виважено, просто і лаконічно відобразити моделі поведінки осіб, уповноважених на здійснення функцій держави.

У підрозділі 1.2. «Основні етичні принципи державного управління» здійснено розгляд основних етичних принципів державного управління. Визначено, що етичні принципи найбільш узагальнено виражають моральні вимоги, задають спрямування, пріоритети, на яких вибудовується державне управління та якими мають керуватися державні управлінці у своїй діяльності. Керівними началами державного управління, діяльності й поведінки державних управлінців у розвинутих країнах стають принципи пріоритету суспільного блага, гуманізму та дотримання й захисту прав і свобод людини та громадянина, верховенства права, демократизму та законності, поваги до людини, відповідальності, чесності, безпристрасності та неупередженості, дотримання загально визнаних норм моралі, відкритості та прозорості, ефективності та результативності тощо.

У висновку запропоновано виділити такі основні ключові етичні принципи державного управління при виконанні ним своїх професійних обов'язків, як принципи служіння народу та суспільному благу, законності, справедливості, чесності, професіоналізму, неупередженості, безпристрасності.

У підрозділі 1.3. «Доброчесність як основа етичної поведінки державних службовців» розкрито поняття доброчесності в якості основи етичної поведінки державних службовців. Крім того, на основі аналізу існуючих у науковій літературі визначень поняття доброчесності, запропоновано власне трактування доброчесності в державному управлінні як є модель поведінки, особи, уповноваженою на здійснення функцій держави, що відображається у чесності, прозорості, підзвітності та відданості справі державного службовця при виконанні службових обов'язків.

У висновку пропонується трактувати доброчесність в державному управлінні як модель поведінки, особи, уповноваженою на здійснення функцій держави, що відображається у чесності, прозорості, підзвітності та відданості справі державного службовця при виконанні службових обов'язків.

Другий розділ «Кодифікація етичного законодавства в державному управлінні» складається із трьох підрозділів, в яких розкрито питання актуалізації етичних кодексів в контексті модернізації системи державного управління, висвітлено основні моменти систематизації правил професійної етики державних службовців в Україні, досліджено міжнародні стандарти доброчесного державного управління.

У підрозділі 2.1. «Актуалізація етичних кодексів в контексті модернізації системи державного управління» обґрунтовується актуальність процесів проектування та затвердження ціннісно-нормативних документів – етичних кодексів на шляху модернізації державного управління. Вказано, що стрімка реабілітація нормативності, розпочата наприкінці ХХ ст., пов'язана із процесами інституалізації критеріїв моральної оцінки, сьогодні набуває характеру особливої етичної кодифікації. Крім того встановлено, що Наразі в українському законодавстві норми правил етичної поведінки державних службовців розміщені в різних нормативно-правових актах, у тому числі і за предметом регулювання. Відсутність кодифікованого акту, що регулює питання етики поведінки державних службовців призводить до наявності у законодавстві тої ситуації, коли воно містить акти і норми, що формально не діють, в ньому зустрічаються прогалини і

неузгоджені положення. Деякі законодавчі акти страждають повтореннями, містять не досить ясні, складні правопізнавальні конструкції, формулювання, терміни. Різноманіття нормативних актів, велика кількість юридичної інформації потребує визначеного порядку й організованості в системному розподілі правового матеріалу, зручності його використання на практиці.

Наявність окремих правил етичної поведінки, що приймаються кожним державним органом ускладнюють використання зазначених норм як державними службовцями в своїй діяльності, так і громадянським суспільством для оцінки діяльності державних службовців в питанні їх дотримання.

Зроблено висновок, що прийняття кодексу етичної поведінки осіб уповноважених на здійснення функцій держави та органів місцевого самоврядування є дуже актуальним на даний час та нерозривно пов'язане з реформою державного управління та модернізацією державних механізмів.

Підрозділ 2.2. «Систематизація правил професійної етики державних службовців в Україні та міжнародні стандарти у цій сфері» присвячений пошуку оптимальної для України моделі систематизації правил професійної етики державних службовців серед країн ЄС, а також США та Канади. Крім того, проведено аналіз діючого законодавства з питань етики державних службовців для встановлення рівня унормування відносин та визначення способу систематизації.

Зроблено висновок, що на сьогодні загальні норми етичної поведінки державних службовців в Україні містяться в трьох різних нормативно-правових актах: Законі України «Про державну службу» від 10.12.2015 р. № 889-VIII, Законі України «Про запобігання корупції» від 14.10.2014 р. № 1700-VII та Загальних правилах етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування, затверджені Наказом Національного агентства України з питань державної служби від 05.08.2016 за № 158.

У підрозділі 2.3. «Міжнародні стандарти доброчесного державного управління» визначено міжнародні стандарти доброчесного державного управління. Встановлено, що міжнародні стандарти доброчесності спрямовані на захист суспільства від корупції для забезпечення демократії, дотримання прав людини, правопорядку, чесності та соціальної справедливості. Дотримання європейських стандартів доброчесної державної служби має здійснюватись з рахуванням стандартів поведінки міжнародної державної служби.

Зроблено висновок, що з метою подальшого впровадження європейських стандартів доброчесності в Україні, відповідно до положень Міжнародного кодексу поведінки державних посадових осіб та Модельного кодексу поведінки державних службовців держав-членів Ради Європи необхідно розробити новий Кодекс доброчесної поведінки публічних службовців з урахуванням нової редакції Закону України «Про державну службу» та нових змін до законодавства про запобігання корупції.

Третій розділ «Впровадження стандартів професійної етики в діяльність публічних службовців» складається із трьох підрозділів, в яких визначається актуальний досвід етизації державного управління США і країн ЄС, здійснюється аналіз актуальних проблеми впровадження правил етики в організацію публічної служби в Україні, а також визначаються умови практичної реалізації етичного кодексу в державному управлінні на основі досвіду США та країн ЄС

У підрозділі 3.1. «Досвід етизації державного управління США і країн ЄС: актуальність для України» визначено, що об'єктом особливої уваги ЄС є законодавчі та інституційні засоби утвердження етики на державній службі, які утворюють етичну інфраструктуру. Її елементи, як засвідчив аналіз досвіду Великобританії і Франції, аналогічні тим, які існують в етичній системі США. Західні країни виявились одностайними стосовно того, що умовами професійної етики державних службовців є, насамперед, рівень моральної культури суспільства, політичні традиції управління, активність громадянського суспільства, професійна чесність вільних ЗМІ, які висвітлюють діяльність владних структур і державних службовців тощо. Що стосується етичних

стандартів, то вони мають відображати також соціальні й політичні цінності конкретної держави і мати нормативно-правове закріплення.

У висновках зазначено, що при врахуванні сучасного узагальненого стану регулювання сфери етичної поведінки державних службовців в Україні, при розробленні кодексу етики у вигляді нормативно-правового акту доцільно врахувати досвід найменш корумпованих країн, що досягли успіхів в управлінні сферою етичних відносин на державній службі.

У підрозділі 3.2. «Актуальні проблеми впровадження правил етики в організацію публічної служби в Україні» визначено, що реформування системи державної служби в Україні як соціально-етичного інституту, ініційовані новою редакцією таких нормативно-правових актів як Закон України «Про державну службу» та Закон України «Про запобігання корупції», новим, за якісним показником, етапом боротьби з корупцією, актуалізацією співставлення рівня моральної культури особи, уповноваженої на здійснення функцій держави, рівню ризикованості вчинення корупційних правопорушень державними службовцями поставило питання необхідності вивчення зарубіжного досвіду вирішення етичних проблем в сфері державного управління з точки зору можливості його адаптації в Україні.

Зроблено висновок, що з урахуванням тенденцій до співпраці з європейськими спільнотами в питанні приведення принципів етичної поведінки до європейських стандартів найбільш актуальним для України досвідом є досвід Республіки Польща. В питаннях розроблення конкретних рекомендаціями та правил поведінки в повсякденно виникаючих ситуаціях, а також системи механізмів контролю за їх дотриманням, невідвотності покарання за їх порушення найбільш актуальним для України є досвід США, як країни з найбільш дієвою системою механізмів.

Підрозділ 3.3. «Умови практичної реалізації етичного кодексу в державному управлінні» присвячений питанню виявлення основних необхідних умов для дієвої практичної реалізації етичного кодексу в державному управлінні. Практична реалізація етичного кодексу осіб, що уповноважені на здійснення функцій держави залежить від здатності власними положеннями реально врегулювати відносини з етичних питань. Дієвість етичного кодексу є складним та різностороннім поняттям, оскільки етичні кодекси не в кожному випадку можливо визначити як ефективні механізми врегулювання відносин. Так наприклад, деякі з кодексів мають непомірно м'які санкції, інші навпаки – мають велику частку примусу під час виконання його положень.

Зазначено, що при укладанні етичних кодексів необхідно провести цілий комплекс заходів по вивченню можливих наслідків регулювання етичних питань нормами права (кодифікованим нормативно-правовим актом) і забезпечити мінімізацію таких негативних наслідків, як закріплені нормативно-правовим актом норми не змінюються в реальному часі для відповідності змінам в суспільному та професійному житті; складність правової кваліфікації етичного порушення; наявність особливостей у етичних питаннях різних органів державної влади; порушення балансу контролю за етичною поведінкою державних службовців може призвести до порушення прав на особисте життя та свободу совісті.

Зроблено висновок, що впровадження правил етики в організацію публічної служби в Україні буде можливим за готовності представників українського політикуму взяти на себе відповідальність за змістовне урегулювання правовідносин з питання етики державних службовців та забезпечити їх дотримання на власному прикладі. Враховуючи тенденції сьогодення зазначений процес може бути ініційований вже після проведення парламентських виборів в Україні в 2019 році новим складом Верховної Ради України, новим складом Кабінету Міністрів України.

ВИСНОВКИ

У магістерській роботі наведено нове вирішення актуального наукового завдання з

обґрунтування теоретичних положень та розроблення практичних рекомендацій щодо впровадження етичного кодексу в державному управлінні як окремого нормативно-правового акту регулюючого поведінку осіб, уповноважених на здійснення функцій держави, наукове обґрунтування вирішення актуальних проблем та умов впровадження етичного кодексу в державному управлінні в Україні на основі досвіду США та країн ЄС. Результати дослідження дають підстави сформулювати висновки і рекомендації, що мають теоретичне та практичне значення.

Мета роботи, яка полягала у розгляді та вивченні процесу укладання етичного кодексу як окремого нормативно-правового акту, що регулює поведінку осіб, уповноважених на здійснення функцій держави, науковому обґрунтуванні вирішення актуальних проблем та умов впровадження етичного кодексу в державному управлінні в Україні на основі досвіду США та країн ЄС є досягнутою. 6 поставлених завдань є виконаними.

У результаті дослідження зроблено наступні висновки:

1. Проаналізувавши існуючі у науковій літературі поняття професійної етики та етики державного управління, пропонуємо трактувати професійну етику державного управління як сукупність моральних принципів, норм, правил, принципів та ідеалів, що регулюють поведінку особи, уповноваженої на здійснення функцій держави з урахуванням сутності місії державного управління – служіння суспільству в цілому та кожному громадянину зокрема.

Зміст етики державного управління полягає в тому, що вона регулює модель моральної орієнтації в професійній поведінці особи, уповноваженої на здійснення функцій держави, сприяючи захисту інтересів суспільства та держави, впливає на ефективність, якість та компетентність державного управління та його авторитет.

Особливістю етики державного управління, як різновиду професійної етики, є регулювання нею найважливішої сфери суспільного життя – відносин між державою і громадянином із наданням суспільному інтересу найголовнішого значення у здійсненні державного управління. Тобто, етика державного управління в силу особливостей регулювання відносин за допомогою моральних принципів, норм, правил, принципів та ідеалів має найбільш конкретно, чітко, виражено, просто і лаконічно відобразити моделі поведінки осіб, уповноважених на здійснення функцій держави.

2. Здійснивши аналіз досліджень вітчизняних науковців та нормативно-правової бази, пропонуємо виділити такі основні групи етичних принципів державного управління, які об'єднуються за пов'язаністю регулювання:

- принцип служіння народу та суспільному благу;
- законності та справедливості;
- чесності та професіоналізму;
- політичної нейтральності, неупередженості та безпристрасності.

Варто також відмітити розширення законодавчого регулювання етичних принципів як основоположних засад діяльності державних службовців в межах наданих повноважень. Так в Законі України «Про державну службу» від 10 грудня 2015 р. не лише наведено їх перелік, а і закріплено значення таких принципів, а також встановлено гарантії дотримання встановлених принципів. Крім того, принципи етичної поведінки закріплені і в Законі України «Про запобігання корупції» 14 жовтня 2014 р. Система цих важливих засадничих ідей становить підґрунтя не тільки державної служби, а й усієї системи публічної служби.

Поняття доброчесності є основою етичної поведінки державних службовців, адже доброчесність можливо визначити як морально-етичну сторону діяльності державного службовця, що відображає зміст його поведінки, яка повинна базуватися на принципах чесності сумлінного виконання посадових обов'язків. При цьому сумлінне виконання обов'язків повинно відображатися як у досягненнях при виконанні функцій держави так і доброзичливому ставленні до громадян.

3. Стан нормативно-правового регулювання питання етичної поведінки осіб, уповноважених на виконання функцій держави, дає змогу зробити висновок, що на сьогодні загальні норми етичної поведінки державних службовців в Україні містяться в трьох різних нормативно-правових актах, у тому числі і за предметом зазначених норм. Так, питання принципу доброчесності, розкриті в Законі України «Про запобігання корупції», принципи і відповідальність за порушення зазначених норм в Законі України «Про державну службу», стандарти етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування, якими вони зобов'язані керуватися під час виконання своїх посадових обов'язків у Загальних правила етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування, затверджені Наказом Національного агентства України з питань державної служби від 05.08.2016 за № 158. Окрім зазначених нормативно-правових актів, необхідно зазначити право існування кодексів та правил етичної поведінки, що приймаються державними органами на виконання ст. 47 Закону України «Про державну службу».

Однак, у питанні систематизації вищезазначених норм законодавчий орган України так і не прийняв остаточного рішення щодо кодифікації правил етичної поведінки. Обставини відсутності систематизації правил професійної етики державних службовців, як форми систематизації при наявності розрізних нормативно-правових актів, ускладнюють використання зазначених норм як державними службовцями в своїй діяльності, так і громадянським суспільством для оцінки діяльності державних службовців в питанні їх дотримання, та досягнення основної мети наявності етичних правил державних службовців – забезпечення професійної діяльності діяльність державних службовців в інтересах громадян і суспільства, а також запобігання можливим зловживанням владою і порушенням закону.

4. Визначено такі міжнародні стандарти доброчесного державного управління як законність, ефективність та економія розпорядження державними ресурсами, прозорість у декларування майна, доходів, витрат та зобов'язань фінансового характеру державних службовців, конфіденційність у поводженні з інформацією, що стала відома під час виконання посадових обов'язків, персональну відповідальність за прийняті рішення, справедливе ставлення та чесність до суспільства та кожного громадянина, а також професійне навчання.

Окремим і головним стандартом міжнародного доброчесного державного управління є боротьба з корупцією. На сьогодні в Україні з урахуванням зазначеного міжнародного стандарту доброчесної державної служби застосовують механізми люстрації, запобігання конфлікту інтересів, дотримання етики поведінки, декларування майна, доходів, витрат та зобов'язань фінансового характеру державних службовців.

5. Діяльність впровадження правил етики в організацію публічної служби в Україні супроводжується такими актуальними проблемами як:

- відсутність політичної волі в Україні щодо змістовного урегулювання правовідносин з питання етики державних службовців, в тому числі етики парламентарів, що є першочерговим, оскільки ігнорування етичних правил народними депутатами України знецінює ці правила для державних службовців, що займають нижчі посади;
- дієвої системи механізмів контролю за їх дотриманням та невідворотності покарання за їх порушення. У формі державного контролю необхідно надати повноваження органу, що дійсно і беззаперечно буде мати неупереджений погляд на вирішення поставлених питань. На сьогодні парламентський контроль та діяльність Національного агентства з питань запобігання корупції не зарекомендували себе як дієві складові інституційного механізму забезпечення дотримання етики державних службовців та відповідальності за її порушення.

6. Практична реалізація етичного кодексу осіб, що уповноважені на здійснення функцій держави залежить від його дієвості, тобто здатності власними положеннями реально врегулювати відносини з етичних питань. При укладанні етичних кодексів

необхідно провести цілий комплекс заходів по вивченню можливих наслідків регулювання етичних питань нормами права (кодифікованим нормативно-правовим актом) і забезпечити мінімізацію зазначених наслідків, а саме порушення балансу права та моралі при укладанні етичних кодексів державних службовців.

Дієвість етичних кодексів державних управлінців визначається світоглядним усвідомленням, входження до особистісного світу людини, закріплення внутрішньо та реалізації на практиці, тобто набуттям характеру моральних регуляторів. Головними умовами ефективної практичної реалізації етичного кодексу є залучення для його укладання представників як державної служби так і громадськості, загальне визнання норм кодексу та доведення його норм до всіх учасників відносин, укладання карт етики, залучення громадського контролю за виконання кодексу, впровадження механізму етичної експертизи з метою надання належної правової кваліфікації зазначеним діям державних службовців.

В питанні забезпечення дієвості етичного кодексу державних управлінців пропонуємо:

Суб'єктам законодавчої ініціативи (Президенту України, народним депутатам України, Кабінету Міністрів України) при розробленні проекту Закону для подання на розгляд Верховної Ради України врахувати пропозиції громадськості (в тому числі громадських організацій) та профільних наукових установ;

Комітетам Верховної Ради України (Комітету з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування та Комітету з питань запобігання і протидії корупції) при опрацюванні проекту Закону України забезпечити врахування пропозицій громадськості (в тому числі громадських організацій) та профільних наукових установ;

Кабінету Міністрів України забезпечити укладання карт етики, розроблення механізмів залучення громадського контролю за виконання кодексу та впровадження механізму етичної експертизи з метою надання належної правової кваліфікації зазначеним діям державних службовців шляхом прийняття відповідних постанов;

Національному агентству з питань запобігання корупції забезпечити розроблення механізму перевірок дотримання державними службовцями норм етичного кодексу.

ПУБЛІКАЦІЇ:

1. Мартюк О.С. Етичні кодекси як невідемна складова системи державного управління // «Могилянські читання – 2018». Всеукраїнська науково-практична конференція. «Досвід та тенденції розвитку суспільства в Україні: глобальний, національний та регіональний аспекти»: тези. – Миколаїв: Вид-во ЧНУ імені Петра Могили, 2018. – С. 176-179.

АНОТАЦІЯ

Мартюк О.С. Етичний кодекс в державному управлінні: зміст, значення, досвід впровадження. – На правах рукопису.

Магістерська робота на здобуття освітнього ступеню «магістр». Чорноморський національний університет імені Петра Могили. – Миколаїв, 2019.

На сучасному етапі розвитку країни реформування державної служби нерозривно пов'язано з етичною складовою державної служби, адже неможливо досягти високих результатів реформи без приділення належної уваги до питання усвідомлення державними службовцями чіткої бази норм, моральних цінностей, правил поведінки, реагування на типові ситуації при виконанні ними посадових обов'язків. Саме тому розгляд етичного кодексу в державному управлінні наразі є особливо актуальним.

Об'єктом дослідження виступає етичний кодекс в державному управлінні. Предметом дослідження є визначення змісту, значення, досвіду впровадження етичного кодексу в державному управлінні в Україні.

У процесі дослідження зроблено висновок, що актуальними проблемами впровадження правил етики в організацію публічної служби в Україні є відсутність серед представників українського політикуму готовності щодо змістовного урегулювання правовідносин з питання етики державних службовців, оскільки законодавче урегулювання зобов'язує їх, в першу чергу, дотримуватись етичних правил, а також відсутність розробленої системи механізму контролю за дотриманням етичних правил та невідворотності покарання за їх порушення.

Ключові слова: етика, державне управління, впровадження, європейський досвід, імплементація.

SUMMARY

Martyuk O.S. Ethical Code in Public Administration: content, importance, implementation experience. - Manuscript.

Graduate work for obtaining an educational degree «Master». Petro Mohyla Black Sea National University. – Mykolaiv, 2019.

At the current stage of development of the country, the reform of the civil service is inextricably linked with the ethical component of the civil service. It is impossible to achieve the high results of the reform without paying attention to the issue of the awareness of the civil servants of a clear basis of norms, moral values, rules of conduct, reaction to typical situations when performing them official duties. That is why consideration of the ethical code in public administration is currently of particular relevance.

The object of research is the ethical code in public administration. The subject of the study is to determine the content, meaning, and experience of implementing the Code of Ethics in public administration in Ukraine.

The events of the Revolution of Dignity in Ukraine for 2013-2014 undeniably confirmed the fact that civil society in our country was formed and aimed at achieving the level of European norms and values and their protection in different ways. These facts did not go unnoticed by civil society and the leadership of the highly developed countries of the world, including the European Union countries. So all those facts allowed Ukraine to receive another credit of trust and financial support in reforming all branches of government in the country on the basis of the principles of transparent, integrity, democratic governance.

The study concludes that the current problems of the implementation of ethical rules in the organization of public service in Ukraine are the next: the lack of readiness among the representatives of Ukrainian politics regarding a meaningful settlement of legal relations on the

ethics of civil servants, since the legislative settlement will oblige them to comply first with ethical rules; the absence of a developed mechanism for monitoring compliance with ethical rules and the inevitability of punishment for their violation.

Key words: ethics, public administration, implementation, European experience.